

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่อง ผลของการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน
จริยศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเนื้อหาสาระที่
สำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์
ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานทางการวิจัย

มโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสือ
การ์ตูนประกอบการสอนกับที่เรียนตามปกติแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการสอน ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนจริยศึกษาจำนวน 16 แผน
ประกอบด้วยแผนการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน 8 แผน และแผนการสอนโดย
การสอนตามปกติ 8 แผนการสอน โดยเลือกหัวข้อจริยธรรม วิชาจริยศึกษา กลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 16 แผน ได้ผ่านการตรวจพิจารณา
จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตลอดจนการปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้น หลังจากนั้นจึงได้นำ
ไปสอนตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 แผน ๆ ละ 4 คาบ
(คาบละ 20 นาที) รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์

2. แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรม จำนวน 8 เรื่อง ๗ ละ 6 ข้อ รวม 48 ข้อ ลักษณะของแบบสอบเป็นแบบเลือกตอบ แต่ละข้อแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนทางซ้ายมือ และส่วนทางขวามือ แต่ละส่วนมีภาพการ์ตูนประกอบข้อความที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมเรื่องเดียวกัน ส่วนทางขวามือมีภาพ 4 ภาพ ที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน กำหนดให้เป็นตัวเลือก 4 ตัวเลือก ซึ่ง 1 ใน 4 ตัวเลือกจะแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมเรื่องเดียวกันกับภาพทางซ้ายมือ ให้คะแนนข้อที่ตอบถูกเป็น 1 คะแนนข้อที่ตอบผิดเป็น 0 (ศูนย์)

แบบสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 48 ข้อนั้น ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข การทดลองใช้ การวิเคราะห์ค่าระดับความยากอำนาจจำแนกได้แบบสอบที่มีคุณภาพเรื่องละ 5 ข้อ รวม 40 ข้อ

ผลการวิเคราะห์ระดับความยาก และอำนาจจำแนกของแบบสอบ

- เรื่องที่ 1 การอยู่ร่วมกัน มีระดับความยากตั้งแต่ 0.63 - 0.77
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.47 - 0.73
- เรื่องที่ 2 ความซื่อสัตย์สุจริต มีระดับความยากตั้งแต่ 0.57 - 0.77
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.47 - 0.87
- เรื่องที่ 3 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีระดับความยากตั้งแต่ 0.57 - 0.70
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40 - 0.87
- เรื่องที่ 4 ความรับผิดชอบ มีระดับความยากตั้งแต่ 0.60 - 0.77
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40 - 0.67
- เรื่องที่ 5 ความเมตตากรุณา มีระดับความยากตั้งแต่ 0.53 - 0.77
อำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 - 0.73
- เรื่องที่ 6 การไม่ลองสิ่งเสพติด มีระดับความยากตั้งแต่ 0.57 - 0.80
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40 - 0.87
- เรื่องที่ 7 ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง มีระดับความยากตั้งแต่ 0.63 - 0.77
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.47 - 0.60
- เรื่องที่ 8 ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีระดับความยากตั้งแต่ 0.57 - 0.80
อำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40 - 0.87

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง เท่ากับ 0.83

3. หนังสือการ์ตูนจำนวน 8 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้นำเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของจริยธรรมมาวิเคราะห์ แล้วผูกเป็นโครงเรื่อง กำหนดจำนวนภาพ (Script) โดยสมมติตัวละครให้ดำเนินเรื่องต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมทั้งมีคำบรรยายประกอบภาพ โดยการเขียนด้วยลายมือธรรมดา ใช้ภาพการ์ตูนลายเส้น ขนาด 21 x 28 ซม.

หนังสือการ์ตูน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 8 เรื่องนั้น ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตลอดจนการปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้น

4. แบบวัดความคิดเห็นต่อการใช้น้ำสีการ์ตูนประกอบการสอน ผู้วิจัยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามวิธีแบบ ลิกเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบวัดความคิดเห็นต่อการใช้น้ำสีการ์ตูนประกอบการสอน จำนวน 15 ข้อ ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย แล้วนำคะแนนที่ได้หาค่าเฉลี่ยแล้วมาแปลความหมายตามช่วงคะแนน

ข. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 ของโรงเรียนเขื่อนเจ้าพระยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 30 คน รวม 60 คน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ได้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใกล้เคียงกัน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา ประจำปีการศึกษา 2534 ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย แล้วจับฉลากให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

ค. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรม แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วจึงทดสอบความมีนัยสำคัญของความ

แตกต่างกันระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ของตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

2. นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปสอนตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกำหนดระยะเวลาสอน สัปดาห์ละ 2 แผน แผนละ 4 คาบ (คาบละ 20 นาที) รวมระยะเวลาสอน 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยเลือกสลับเวลาสอนทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อควบคุมตัวแปรเรื่องเวลา

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบมโนทัศน์ทางจริยธรรม ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หลังจากนั้นจึงทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบหลังเรียน (Post-test) ระหว่างตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

4. ทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และคะแนนทดสอบหลังเรียน (Post-test) ของตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

5. นำแบบวัดความคิดเห็นต่อการใช้นั่งสื่อกำหนดประกอบการสอนไปให้ตัวอย่างประชากรทำ และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหลังจากนั้นจึงนำคะแนนที่หาค่าเฉลี่ยแล้วมาแปลความหมายตามช่วงคะแนน

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ก. จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนสอนมีความแปรปรวนของคะแนนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. การเรียนโดยใช้นั่งสื่อกำหนดประกอบการสอนจริยศึกษา ทำให้ตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลองมีมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. มโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังสอนระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้หนังสือการ์ตูน กับกลุ่มที่เรียนตามปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ก. ผลการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กล่าวไว้ในสรุปผลการวิจัยนั้น เป็นไปตามเหตุผลดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนสอนมีความแปรปรวนของคะแนนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการเลือกตัวอย่างประชากรนั้น ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างประชากร ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2534 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนใกล้เคียงกัน เพื่อให้มั่นใจว่าตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้พื้นฐานเท่าเทียมกัน

2. การเรียนโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษา ทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากเหตุผลดังนี้ คือ

2.1 ผู้วิจัย มุ่งเสริมสร้างมโนทัศน์ทางจริยธรรมโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนนั้น นักเรียนมีความสนใจมาก เพราะเข้าใจง่ายไม่สลับซับซ้อนเหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ วุฒิภาวะ และระดับสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งตรงตามที่ สมพงษ์ จิตระดับ (2527) ได้ให้ข้อคิดเห็นในการสอนจริยศึกษา ซึ่งสรุปได้ว่า "ถ้าครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ลักษณะเนื้อหาทางด้านจริยธรรมง่ายขึ้น ต่อความเข้าใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ย่อมจะช่วยให้นักเรียนได้รับสาระความรู้ ความคิดที่สามารถวิเคราะห์ แยกแยะและเกิดเจตคติอย่างพอใจในการยอมรับคุณธรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนได้มีพฤติกรรมแสดงออกตามจุดมุ่งหมายที่การศึกษาและสังคมได้คาดหวังไว้"

2.2 การที่ผู้วิจัยนำเอาหนังสือการ์ตูน มาเป็นสื่อในการสอนจริยศึกษา นอกจากจะเป็นวิธีการที่แปลก ซึ่งครูส่วนมากยังไม่นิยมนำมาใช้แล้ว ยังเป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนได้ตื่นตัว และพร้อมที่จะเรียนด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย หนังสือการ์ตูนที่สร้างขึ้นแต่ละเรื่องแฝงไว้ด้วยคุณค่าทางด้านจริยธรรม ที่ควรจะนำมาปลูกฝังให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความรู้จนเกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรมขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สมพงษ์ ศิริเจริญ (2506) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนจากหนังสือการ์ตูนซึ่งมีลักษณะเต็มไปด้วยการกระทำ ทำให้นักเรียนสนใจในเรื่องหาวิชามากขึ้น อันเป็นผลทำให้การสอนดีขึ้น

2.3 จากการใช้นหนังสือการ์ตูนมาประกอบการสอน เป็นผลทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นในทางบวกต่อวิชานี้เป็นอย่างมาก จากการสอบถามความรู้สึกในการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า อยากจะเรียนต่ออีกนาน ๆ ไม่อยากให้ผู้วิจัยกลับไป และในเวลาพัก นักเรียนในกลุ่มควบคุมจะถามว่า ทำไมเขาจึงไม่ได้อ่านหนังสือการ์ตูนเหมือนอีกห้องหนึ่ง จากพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนย่อมแสดงให้เห็นว่า หนังสือการ์ตูนสามารถทำให้นักเรียนสนใจ และพร้อมที่จะเรียน ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของ คินเดอร์ (Kinder S. James, 1959) ได้กล่าวไว้ว่า "การ์ตูนมีคุณสมบัติที่จะช่วยดึงดูดและสร้างความสนใจของเด็กอย่างเห็นได้ชัด

เนื่องจากผู้วิจัยต้องการที่จะสอนจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 เรื่อง ฉะนั้นในการสร้างแผนการสอนจึงจำเป็นต้องสร้างแผนละ 1 เรื่อง เพื่อให้ใกล้เคียงกับแผนการสอนตามปกติของกระทรวงศึกษาธิการ และได้นำหนังสือการ์ตูนมาใช้ในการสอน แผนการสอนละ 1 เรื่อง ต้องสอดแทรก เนื้อหาสาระ และแนวทางที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน ในขั้นตอนของการอภิปรายและการสรุป เพื่อนำไปใช้อย่างไรก็ตามขั้นตอนที่สำคัญของการเรียนย่อมอยู่ที่ขั้นของการอภิปรายร่วมกัน ซึ่งหลังจากการอ่านหนังสือการ์ตูนแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายผลที่ได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูนในชั้นสรุป ผู้วิจัยและนักเรียนจะช่วยกันหาข้อสรุปรวมของการเรียนรู้ในหัวข้อจริยธรรม จนได้รับมโนทัศน์ทางจริยธรรมนั้น ๆ ทำให้นักเรียนได้แนวทางและข้อเสนอแนะหลาย ๆ รูปแบบที่นักเรียนแต่ละคนสามารถเลือกไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นได้

3. มโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังสอนระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้หนังสือการ์ตูน กับกลุ่มที่เรียนตามปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ มโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนกับที่เรียนโดยการสอนตามปกติ แตกต่างกัน จึงนับว่าเป็นการสนับสนุนแนวความคิดในการนำเอาหนังสือการ์ตูนมาใช้ประกอบการสอน ดังมีผู้ทดลองทั้งต่างประเทศและในประเทศแล้วหลายคน เช่น โซนส์ (Sone, 1942) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่องกับการอ่านหนังสือเรียนธรรมดา ปรากฏว่านักเรียนที่อ่านหนังสือการ์ตูนเรื่องมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่อ่านหนังสือเรียนธรรมดา ร้อยละ 10-30 และการวิจัยของ ประสงค์ สุรสิทธิ์ (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการอ่านหนังสือบทเรียนที่ผูกเนื้อเรื่องเป็นการ์ตูนเรื่องกับการอ่านหนังสือบทเรียนธรรมดา และหนังสือบทเรียนที่มีภาพการ์ตูนประกอบ ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่อ่านหนังสือบทเรียนการ์ตูนเรื่อง มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่านักเรียนอีกสองกลุ่ม กริชา วงศ์นาม (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีสอนด้วยหนังสือการ์ตูนกับวิธีสอนแบบบรรยาย ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย และ ชวลี เชื้อมทอง (2528) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนกับที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแบบการสอนของกระทรวงศึกษาธิการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้หนังสือการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาผลการทดลองครั้งนี้รวมถึงผลการทดลอง ดังที่กล่าวมาแล้วจึงสรุปได้ว่าการนำหนังสือการ์ตูนมาใช้ประกอบการสอนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ดี

และจากการสังเกตผู้วิจัยพบว่านักเรียนทุกคน ไม่มีปัญหาในการอ่านหนังสือการ์ตูน แต่มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ไม่เข้าใจคำศัพท์บางคำ เช่น คำว่า เขม่าไฟ แครอท เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า นอกจากนักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีความสนใจในการนำหนังสือการ์ตูนมาใช้ประกอบการสอนแล้ว คณะครูในโรงเรียนเพื่อนเจ้าพระยายังให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากคณะผู้วิจัยมีคุณครูหลายท่านเข้ามาสอบถามเกี่ยวกับ

วิธีการสร้าง การใช้ และราคา และยังกล่าวเหมือนกันว่าเป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจมาก หากมีโอกาสจะนำไปทดลองใช้บ้าง และหลังจากสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยจึงนำหนังสือการ์ตูนทั้งหมดมอบไว้ให้กับท่านอาจารย์ใหญ่ จำนวน 200 เล่ม เพื่อนำไปศึกษาหรือทดลองใช้เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศการสอน ให้อยู่ในสภาพที่เร้าความสนใจของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น หรือนำไปผสมผสานกับวิธีการสอนที่มีอยู่แล้ว ซึ่งในบางครั้งจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ หลายวิธีประกอบกัน

3.1 จากการทดสอบนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่มีลักษณะเป็นภาพการ์ตูนประกอบข้อความที่แสดงพฤติกรรมของจริยธรรมด้านต่าง ๆ นั้น จากการสังเกตพบว่า นักเรียนสนใจแบบทดสอบลักษณะนี้มาก การทำแบบทดสอบเป็นไป得快เร็ว นักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าแบบทดสอบที่มีแต่ข้อความ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย แก้วขาว (2513) บุปผา เรืองรอง (2526) วรณา สุตวิจิตร (2527) และ พรรณี สุวดี (2527) ได้สรุปให้เห็นว่าภาพการ์ตูนเป็นสื่อที่ทำให้เด็กเข้าใจความหมายจากนามธรรมไปสู่รูปธรรมได้ง่าย ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า การนำภาพการ์ตูนมาประกอบการสร้างแบบวัดจะสามารถทำให้นักเรียนสนใจได้มากกว่าแบบวัดที่มีแต่ตัวอักษร

ข. ผลการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้นั่งหนังสือการ์ตูนประกอบในการสอนจริยศึกษา พบว่าหลังจากการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน ประชากรกลุ่มทดลองมีความเห็นด้วยต่อการใช้นั่งหนังสือการ์ตูนประกอบการสอนจริยศึกษามาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.51-4.50 มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีประสบการณ์ในการอ่านหนังสือการ์ตูนมาตั้งแต่เล็ก ๆ เมื่อมีการนำเอาหนังสือการ์ตูนมาใช้แทนบทเรียนอื่น ๆ นักเรียนจึงเรียนด้วยความสนุกสนาน และหนังสือการ์ตูนที่นำมาใช้สอนสามารถสะท้อนความเป็นอยู่ง่าย ๆ ของตัวละครให้คุณค่าทางด้านจริยธรรมได้เป็นอย่างดี

ข้อความที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วย คือ "หนังสือการ์ตูนให้ทั้งความรู้และความสนุกสนานไปพร้อมกัน" แสดงถึงความคิดเห็นด้วยที่มีต่อหนังสือการ์ตูน ในการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน อันจะเป็นผลทำให้บรรยากาศในการสอนดีขึ้น

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า "จริยธรรมที่ได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูน สามารถนำไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้" ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว ย่อมแสดงว่านอกจากนักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนแล้ว ยังทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าทางด้านจริยธรรม และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เมื่อเปรียบเทียบโมทัศน์ทางการเรียนแล้ว ควรจะมีการเปรียบเทียบความคงทนในการจำด้วย เพราะวิธีการสอนบางวิธี เด็กจะจำได้ดีตลอดไป แต่วิธีการสอนบางวิธี เด็กก็ลืมง่ายเช่นกัน ครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์วิธีสอน ควรให้รูปแบบการสอนหลาย ๆ รูปแบบผสมผสานกัน เช่น การสอนเพื่อสร้างเสริมเจตคติ การสอนเพื่อปรับพฤติกรรม เป็นต้น

2. แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบข้อความ การกระทำของการ์ตูนนั้น ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายกว่า แบบทดสอบที่มีแต่ข้อความ และการสร้างสถานการณ์ที่ให้เลือก ควรจะมีพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ เพราะผู้ตอบจะได้ใช้ความคิดแยกแยะพฤติกรรมที่ดี และสิ่งไม่ดีได้ ซึ่งเป็นผลให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ถูกต้อง การทำแบบทดสอบที่มีภาพการ์ตูนอาจจะเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาเท่านั้น ถ้าเป็นระดับสูงขึ้นไปก็อาจจะไม่จำเป็น

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองสอนจริยศึกษา โดยใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน ในชั้นตอนที่แตกต่างกัน เช่น ใช้ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนหรือใช้ในชั้นสรุป

2. ควรใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอน โดยที่ครูไม่ต้องเข้าไปมีส่วนในการอภิปรายหรือให้คำแนะนำในชั้นตอนต่าง ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย